

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : . . . . . 200 Lei
Particularii : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 3667/1938.

Necrolog.

Cu durere comunicăm Ven. Cler diecezan, că M. On. Iosif Nemeș, protopop onorar, preot pensionar, fost paroh în Hurezul Mic, în ziua de 16 August crt. a repaosat în Domnul, în anul al 83 lea al vieții și al 58 lea al preoției sale.

Frățiile Voastre pentru odihna sufletului repaosatului Frate veți aduce la altarul Domnului sufragiile pii îndatinat.

In veci amintirea lui!

Oradea, 16 Septembrie 1938.

No. 3695/1938.

Ziua misionară.

Se apropie ziua misionară, în care Clerul și credincioșii noștri sunt din nou rugați să-și arate dragostea lor față de credință, a cărei lumină încă nu a pătruns în multe milioane de suflete. Ziua misionară în acest an va fi în Dumineca din 23 Octombrie crt. Consiliul Național român al Operei Pontificale pentru Propagarea Credinței, în numărul din urmă al organului său »Misionarul« dă îndrumări precise cu privire la organizarea zilei misionare în parohii. Frățiile Voastre veți urma întocmai, făcând, ca acea ziua în tot cuprinsul Diezezei Noastre să fie o ziua de rugăciune și de jertfă în folosul misiunilor.

Sumele încurse din colectă se vor trimite până cel mult în 15 Noembrie crt. casieriei diecezane cu mențiunea »pentru misiuni«.

Atragem din nou atențiunea Ven. Cler și a tuturor credincioșilor asupra marelui folos sufletesc ce ni-l putem câștiga în ziua misionară prin indulgențele plene, în care se împărtășesc toți cari în acea ziua se cuminecă și se roagă pentru întoarcerea necredincioșilor.

Oradea, 29 Septembrie 1938.

No. 3889/1938.

Asigurarea din nou a bisericilor și edificiilor parohiale.

Cu data de 31 Decembrie 1938 expiră contractul vechiu de asigurare a edificiilor bisericesti și parohiale și pe data de 1 Ianuarie 1939 s'a încheiat un nou contract cu societatea de asigurare Prima Ardeleană.

Pentru efectuarea la timp a acestei operațiuni, Frățiile Voastre veți ridica dela oficiile protopopești formularele necesare de ofertă și declarațiune pe care le veți completa știind că :

1. Asigurarea este obligatoare pentru toate parohiile și filialele și pentru toate clădirile bisericesti și parohiale, precum și pentru paramentele și mobilierul bisericilor.

2. Nu se vor mai admite asigurări în sume derizorii, ci se va asigura valoarea aproximativ reală a imobilelor și paramentelor, cunoscând, că pentru eventualele daune ce ar rezulta din o evaluare superficială, sunteți răspunzători și materialicește.

3. La rubrica »Suma de asigurat« se va arăta numai întreaga valoare a clădirii, fără specificarea valorii acoperișului și a subedificatului.

4. Formularele completate le veți trimite oficiilor protopopești până în 1 Noembrie, iar acestea le vor înainta acestui Ordinariat până în 15 Noembrie.

5. M. On. Frați Protopopi, vor revedea fiecare ofertă. Pe acele cari nu corespund realității le vor retrimite cu noi formulare de rezervă, ce li se trimite, spre a fi completate din nou în termenul cel mai scurt.

Oferțele întârziate se vor completa prin protopop ori încredințatul acestuia, având cel culpabil să supoarte cheltuelile de deplasare și diurna.

No. 4057/1938.

Expediția corespondenței oficiale

Spre orientarea Ven. Cler diecezan publicăm mai jos Circulara Direcției Generale a P. T. T. cu privire

la expedierea corespondenței oficiale cu începere dela 15 Octomvrie crt.

Avem onoare a vă face cunoscut, că în baza dispozițiilor art. 75 din Legea de Exploatare P. T. T. publicată în Monitorul Oficial Nr. 143 din 25 Iunie 1938, care prevede că toate serviciile prestate de către Ad-ția PTT, inclusiv cele efectuate pentru diferitele autorități vor fi plătite după tarifele în vigoare și în momentul prestării lor; iar gratuitățile de orice fel altele decât cele prevăzute la art. 77 (Casa Regală) sunt interzise și ca urmare a celor stabilite de comun acord cu Ministerul de Finanțe, Direcția G-lă PTT a hotărât cele ce urmează:

Incepând dela 15 Octomvrie 1938, corespondențele interne ale autorităților și institutelor figurând în bugetul general al Statului și cari se expediază deci prin creditare de taxe vor fi admise la expediere numai dacă sunt prezentate la ghișetele poștale cu borderoul de expediție în dublu exemplar, întocmit modelului anexat.

Aducându-vă la cunoștință cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a da dispoziții autorităților în subordinea D-vs. să ia măsurile necesare pentru ca începând dela 15 Octomvrie 1938 să depună obiectele de corespondență internă la ghișetele oficiilor poștale nu-

mai cu borderouri de expediție în dublu exemplar, completate cu datele specificate în modelul anexat și anume: Număr de cont, autoritatea locală expeditoare, numărul curent, numărul oficial al fiecărei trimeri în parte, adresa și destinația, greutatea, taxa tarifară a fiecărei trimeri, totalul taxelor, sigiliul și semnătura șefului autorității expeditoare sau delegatului său. Borderourile de expediție vor fi tipărite sau liniate cu mâna; până la epuizarea actualelor condici de expediție, filele acestora se vor putea utiliza cu borderouri de expediție numai dacă se vor linia ca atare.

Funcționarii PTT dela ghișet vor certifica pe ambele exemplare deodată primirea trimiterilor respective, reținând un exemplar și restituind autorității expeditoare pe al doilea.

În ceea ce privește celelalte trimeri, mesagerii și telegrame, se menține sistemul actual. Pentru trimiterile externe se vor plăti taxele în numerar la prezentare ca și pentru orice trimerire particulară. Unitățile exterioare ale Dvs. pot lua informațiuni de detalii dela oficiile PTT locale, cunoscând că obiectele de corespondență prezentate în alte condiții decât cele stabilite și comunicate prin aceasta, vor fi refuzate, sau admise numai cu plată efectivă.

Autoritatea locală .....

Cont No. ....

Titularul contului .....

Borderoul de expediție No. ....

al corespondențelor depuse la Of. PTT. ....

în ziua de .....

No. curent	No. oficial al trimiterii	Adresa și destinația	Greutatea	Taxe	Observațiuni

Total bucăți .....

Total taxe .....

Semnătura funcț. primitor
Stampila de zi a Of.-lui

Semnătura șef. aut. și sigiliul respectiv

Oradea, la 10 Octomvrie 1938.

Director General :
(ss) **Indescifrabil**

Director Comercial :
(ss) **Ciupercescu**

Tu ești preot în veac . . .

40 de ani de preoție a I. P. S. S. Episcopului Valeriu Traian Frențiu

„Mâna Domnului este aceea, care a săvârșit această minune, mâna Domnului care m'a ridicat“. Ce nu face harul lui Dumnezeu! Indată ce strălucește, schimbă totul în noi. Incetezi de a mai fi, ceea ce ai fost, și devii ceea ce nu ai fost. Harul a umplut de Spirit Sfânt un umil copil ce cânta la harfă și a făcut din el psalmistul cântăreț, până la sfârșit de veacuri a tuturor Saulilor obosiți de viață: David, Regele. Harul, a umplut un simplu păstor și a făcut din el un profet: Amos. Harul, a umplut un copil și l-a făcut judecătorul bătrânilor: Daniil. Harul a umplut un păcătos și a făcut din el un verhovnic al Apostolilor: Petru. Harul a umplut un vameș și a făcut din el un evanghelist: Matei. Harul a umplut un farizeu prigonitor, și-l schimbă într'un dascăl prigonit: Pavel, Apostolul neamurilor. Harul învață, indeamnă, stăruiește, mângăie și întărește. El lucrează în multe și minunate chipuri. Inima udată de har înflorește ca și crinul!

Dumnezeu împarte tuturor din prisosința darurilor Sale. Unuia ti dă mai mult, altuia mai puțin. Pilda cu talanții rămâne veșnic într'o vie actualitate. Pe unii ti chiamă mai aproape de sine, pe alții ti ține mai îndepărtat. Pe unii ti copleșește în bunătate, ti face preoți ai Săi. Da, preoți!

Cine va putea să înțeleagă ce este un preot? Cine ne va face să înțelegem noi înșine preoția și să avem o idee justă despre ea? Sfântul paroh de Ars repeta adeseori: „Preotul nu se va înțelege bine decât în cer . . . dacă s'ar înțelege pe pământ, ar muri nu de frică, ci de dragoste“. Toți preoții sfinți judecă la fel. Această convingere este la ei principiul generator al eforturilor ce le fac pentru sfințenie. Cel ce vrea să fie preot sau este, să se gândească mereu la cuvintele: „Reflecțai la ceea ce sunteți înaintea lui Dumnezeu, așezați-vă pe terenul adevărului. Preotule, nu rămânea pe pedestalul unde te-a așezat nașterea, bogăția, demnitatea venită pe neașteptate, sau un orgoliu înșelător. Adu-ți aminte că ești om: memento homo, quia pulvis es, prin urmare înaintea lui Dumnezeu tu nu ești nimic“ Ceea ce constituie în mod esențial preoția este mediațiunea. Isus Hristos, mijlocitor între Dumnezeu și oameni, a fost și este preot, și încă un preot admirabil! — Juravit Dominus et non poenitebit eum: Tu es sacerdos in aeternum. Nu este preot superior Lui, nici unul care să-i fie egal! Toată puterea preoțească derivă din preoția Lui.

Și oare ce a făcut El ca și Preot? A adorat și mulțumit Părintelui Său pentru oameni. A plătit lui

Dumnezeu datoria contractată prin păcatele lor, aducându-le iertarea din partea Lui. A cumpărat viața supranaturală, viața dumnezească și le-a împărțit-o. Așa dar, preot în întreita funcțiune de: adorator, împăciuitor și sfințitor.

Isus și-a oferit în mod voit, Părintelui Său, viața și cu ea trupul și sufletul. E victima sacrificiului Său. A concentrat în Sine tot neamul omenesc. Trup și spirit, e reprezentantul a toată creatura materială și spirituală; consecință, din care urmează că, a lăudat și adorat pe Tatăl Său în numele întregii umanități. Prin urmare, totul trebuie să-i fie alipit prin Spiritul Sfânt, marele legător. Nu se poate imagina funcțiune mai măreață ca aceea alui Isus de preot adorator. El se prezintă Părintelui Său cu universul întreg, ca și excortă, și vorbește în numele lui.

Nu e mai puțin de admirat funcțiunea de împăciuitor.

Păcatul original ca și cel actual, cereau o satisfacție infinită, pentru că ofensa era și ea infinită, era făcută unei demnități infinite. Oamenii, simple creaturi, se simțiră incapabili de a satisface dreptății divine. Trebuia pentru aceasta un Om-Dumnezeu. Hristos Fiul lui Dumnezeu, o primește și aceasta pentru noi. Preotul suveran ia asupra-și toate păcatele noastre. „Iată Mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatul lumii“. Pentru a plăti datoria noastră, face pocăință în deșert, suferă în Bethlem, în Nazaret, apoi supremul sacrificiu pe Calvar cu întregul cortegiu de umiliri și torturi. Da, divinul Preot își oferă trupul și sângele pentru păcate oamenilor. Și cerul a fost atent. Tradiția ce și avea originea dela Avraam și-a găsit împlinirea.

Și ca să nu ne scape ultima parte, funcțiunea de sfințitor-e deajuns să o spunem, că întreaga viață a Mântuitorului, toată suferința Sa, a fost prețul oferit lui Dumnezeu pentru a ne câștiga grația sfințitoare și cu aceasta sfințirea noastră.

Hristos Preotul, s'a suit la cer pentru a intra în slava pe care a meritat-o, înainte însă, la cina cea de taină le-a spus Apostolilor: „Aceasta să o faceți întru pomenirea mea“. Și din acel moment au înaintea Sa 12 Apostoli. Lor le-a dat toată puterea, i-a făcut o prelungire a Sa pe pământ, ca aceștia la rândul lor, să încredințeze puterea preoțească unui Pavel și Varnava, și prin aceasta, tuturor preoților dealungul veacurilor. Aceasta este preoția lui Hristos venită până la noi.

Fericitului Ioan M. Vianney, ti plăcea adeseori să repete cu tremurare în glas și lacrimi în ochi:

„Sfântul Bernard spune că — totul vine prin Maria, se poate zice deasemenea, că totul vine prin preot : da, toate bunătățile, toate grațiile, toate darurile cerești. Dacă noi nu am avea Taina Preoției, noi n'am avea pe Domnul în mijlocul nostru“. Și pe dreptul! Ca și Maestrul, așa și învățăcelul, are întreita funcțiune de : adorator, împăciuitoare și sfinților.

Oamenii fin ca să prezinte, Creatorului lor, adorațiuni. Despărțiți de preot, nu vor putea să ofere lui Dumnezeu omagiile adecvate majestății Lui. Jertfa lor va fi întotdeauna disproporționată ființei nemărginite, pe care pretind că o onorează. „Eu pot, eu singur, să vă aduc darul care va onora în modul cel mai demn majestatea dumnezească“. Prin urmare, preotul se poate spune cu adevărat că e constituit pentru credincioși : Pro hominibus constituitur, in iis, quae sunt ad Deum.

Ca și adorator, preotul ia omagiile poporului, care unite celor dela Liturghie, le prezintă lui Dumnezeu. Ingerii, precum și toate puterile cerești, îl asistă pe preot, îi cântă, ocupând tot locul care este împrejurul altarului pentru a face onoare victimei care se jertfește pe altar. Iată-l în rolul de împăciuitoare. Cu siguranța unui plenipotențiar, el vorbește și Dumnezeu ratifică : „Îți iert și te desleg . . .“ În fața sf. tribunal al Pocăinței ca și la altar, el este un — alter Christus. Prin sacramente, el dă sufletelor grația sfințitoare, viața dumnezească. În cooperarea cu Spiritul Sfânt produce în suflete o creațiune divină și reală. Într'un cuvânt, fără preot oamenii nu vor fi niciodată fiii lui Dumnezeu. Ei vor fi descoronați! Să-l ascultăm aci, pe Sfântul Paroh de Ars : „La ce-ți servește o casă plină de aur, dacă nu ai pe nimeni cine să-ți deschidă ușa? Preotul are cheile comorilor cerești, el este care deschide ușa; el este economul bunului Dumnezeu, el este administratorul bunurilor sale“. Fără preot, moartea și patimile Mântuitorului nu servesc la nimic!

Adăugăm apoi, că preotul are puterea de-a binecuvânta. Mânile precum și buzele sale dau obiectelor o putere sfințitoare. „Se dă o mare cinste — spune Sfântul Ioan M. Vianney, obiectelor cari au fost puse în strachina Fecioarei Maria, sau a copilului Isus la Loreto. Degetele preotului cari au atins trupul adorabilului Isus, care sunt înmuiate în potirul unde a fost sângele său, în ciboriu unde a fost trupul său, nu sunt ele cu mult mai prețioase? „Pământul are o misiune, de-a turniza Cerului aleși. Fără preot el va fi steril și va deveni îngrozitor în fața lui Dumnezeu. Preotul ca și ambasador al Suveranului său, dacă vrea să-l onoreze, desigur, nu se va prezenta cu obiceiuri de valet.

Mandatar al Bisericii, înaintea divinei Majestăți, pentru a-și asigura buna primire, va trebui să aibă mai presus de toate sfințenia. Dacă în legea veche

se cerea să fii sfânt pentru a oferi pâine și tămâie, cum va trebui să fie preotul Legii noi, pentru a oferi lui Dumnezeu-Tatăl, trupul și sângele Fiului Său? Ce preț a pus Isus pe sfințenia preoțească, se vede din rugăciunea făcută după Cina cea de taină, cu puțin înainte de începerea patimilor Sale. Se și număște aceasta, „Rugăciune arhierască“. Ne-a păstrat-o Sf. Ioan Evanghelistul. Isus. se roagă aci, pentru Apostoli și viitorii săi preoți. „Sfințește-i pe ei în adevăr“. Mântuitorul se jertfește pentru lume, dar mai ales, pentru a da o sfințenie adevărată, o sfințenie mai perfectă preoților Săi. Da, preoții vor trebui să fie un model de frumusețe morală și de po-doabă religioasă!

În câmpurile deprimite ale intereselor temporale, glasul credinței al Bisericii și al lui Dumnezeu strigă preotului de azi: Fii sfânt! Preotul trebuie să fie virtuos, un fermecător de suflete. În naufragiul societății contemporane, în mijlocul contradicțiunilor și a lacrimilor, preotul va trebui să fie întâiu cooperatour al lui Dumnezeu. Să nu se dea liniștei: Picioarele oboseite în căile virtuții, se vor odihni și întări în căile gloriei! Speranța creștină se susține căutând și descoperind pe Dumnezeu printre umbrele pământului.

Preoția noastră ne este dată să cântăm cu David gloria Ierusalimului! Să cântăm: binefacerea creațiunii și a răscumpărării; să cântăm secretele predestinațiunii, îndatoririle prevenitoare ale dragostei dumnezeiești și binefacerile Euharistiei. Să cântăm: Cuvântul întrupat, care va fi în cer toată știința, iubirea, gloria, veșnicia și totul nostru! Să cântăm: binefacerile sfințirii! Să cântăm: laude Mariei, această poartă misterioasă a Cerului. Să cântăm și să ne bucurăm, căci vom merge într'o zi în casa Domnului până'n ziua răsplătii noastre!

La o răspântie, la patru decenii de preoție, pe cari i-a împlinit I. P. S. Sa, Episcopul nostru diecezan, socotim a-i ai aduce cel mai sărbătoresc omagiu contemplarea Preoției noastre, în modelul veșnic, în Preotul Isus.

(il.)

* * *

Într'un cadru festiv, Duminecă 25 Sept. crt. a fost întreagă dedicată sărbătoririi Episcopului Valeriu Traian Frențiu, cu ocazia aniversării a patru decenii de preoție, de către întreg Clerul cu concursul tuturor fiilor sufletești. 21 Sept. 1898—25 Sept. 1938, 40 ani de muncă apostolească și de osteneală în via Domnului. Patru decenii parcurse în râvnă și zel preoțesc neobosit. 40 ani de încercări și griji suportate cu dragoste și abnegație, dar străbătuți și de acele mulțumiri ce le procură conștiința datoriei împlinite. Cei 40 ani de preoție s'au învrednicit de atențiunea tuturor fiilor sufletești. Un moment important din viață, care nu multora le este dat să-l ajungă. Și pe cât de rar se dau aceste momente, pe atâta ele îmbracă mai

mult măreția prăznuirii pe care o merită. Fără a fi anunțată oficial această fericită aniversare s'a bucurat de o atențiune deosebită din partea tuturor credincioșilor.

Numărul mare, neașteptat, de participanți, a depășit cu mult cadrul restrâns și familiar în care s'a propus de inițiatori să fie prăznuită această aniversare, ceea ce dovedește încă odată alipirea și dragostea fiască ce o au față de Înaltul lor Păstor.

Intr'adevăr au luat parte, în afară de mulțimea credincioșilor, profesori dela institutele diecezane, elevii și elevele școalelor secundare, reprezentanții tuturor ordinilor călugărești, bărbătești și femeiești, protejate de I. P. S. Sa, precum și reprezentanții diferitelor instituțiuni și autorități în frunte cu d-l primar al municipiului, Dr. Augustin Chirilă.

La ora 10 în dangăt de clopote, I. P. S. Sa, înconjurat de o aleasă și impozantă asistență, începe Sf. Liturghie Pontificală, în cadrele căreia hirotonește într-un preot pe fratele Ioan Aron din ordinul asumpționist, iar pe Rev Gheorghe Domuța, profesor la Șc. Normală Unită, îl stințește într-un subdiacon. Momentele sunt într'adevăr impresionante.

Răspunsurile la liturghie au fost date de corul cu orchestră a catedralei, condus de prof. Fr. Hubic, cu toată pietatea și măreția cuvenită Biserica se umple tot mai mult de lume.

Tot în cadrul Sf. Liturghii Rev-mul canonic A. Maghiar într-o frumoasă și simțită vorbire evocă sublimitatea preoției ce s'a dovedit atât de fecundă în I. P. S. Sa. Păr. canonic A. Maghiar a rostit următoarea cuvântare :

„Ei pildă credincioșilor cu viața, cuvântul, cu dragostea, cu credința, cu curățenia“. (I. Tim. 4. 12).

»Aceste cuvinte ale sfântului Apostol Pavel către Timotei imi vin în minte astăzi, când cu sufletele pline de mulțumită către Dumnezeu sărbătorim împlinirea alor 40 de ani de vrednică preoție a I. P. Sfințitului nostru Părinte Episcop V. T. Frențiu. Căci cu 40 de ani în urmă cucernicul Diacon Valeriu Traian, a fost ridicat la treapta Onoratei Preoții, prin punerea mânilor fericitului Episcop Demetriu Radu în catedrala din Lugoj

Parcă-l văd cu capul plecat, cu adâncă smerenie pe altarul Domnului, cum se cutremură de un fior sfânt sub atingerea mânilor arhieresti, cari prin cuvintele sacramentale coboară asupra-i darul nespuse de mare al Preoției, pecetea neștersă, care îl va osebi în viitor de ceilalți oameni în putere, în demnitate, dar și în răspundere; iar în suflet îi răsună ca un tunet sguuditor ecoul îndepărtat al cuvintelor prorocesti: »Tu ești preot în veac« (Ps. 109. 4.) Și în momentele aceste de cel mai sfânt extaz își schițează în suflet cu sloave neșterse drept program al vieții sale de preot cuvintele de îndemn ale sfântului apostol Pavel: »Voi fi pildă credincioșilor cu cuvântul, cu viața, cu dragostea, cu credința, cu curățenia«. Un

program minunat, pe care l'a înfăptuit credincios în tot cursul celor 40 de ani de preoție.

Căci ce este Preotul, Fraților? Este un om ales și chemat de Dumnezeu din mulțimea mare a credincioșilor ca să fie urmașul lui Hristos pe pământ, depozitarul misiunii și a puterii Lui, pentruca să continue între oameni opera mântuirii până la sfârșitul veacurilor. »Voi prietenii mei sunteți. Eu v'am ales pe voi. Precum m'a trimis pe mine Tatăl și eu vă trimit pe voi cu toată puterea ce mi-s'a dat mie în cer și pe pământ«. Apostolii sunt conștienți de aceasta chemare formidabilă și spun prin graiul S. Apostol Pavel: »Așa să ne socotească pe noi omul, ca pe niște slugi ai lui Cristos și ispravnici ai tainelor lui Dumnezeu«. (I. Cor. 4. 1.) Preotul deci, ca să poată răspunde misiunii sale înalte și plină de răspundere, trebuie să-i urmeze într-unu toate lui Hristos, trebuie — dupăcum zice S. apostol Pavel, — să-l formeze pe Hristos în sine, să devină oarecum un alt Hristos, prin pilda vieții sale, prin puterea cuvântului, prin rugăciune și jertfă.

Preotul adevărat, trebuie să aibă viața nepătată, prin care să servească de model credincioșilor: »Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca văzând ei faptele voastre cele bune să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri.« Trebuie să aibă știință și autoritate, ca să învețe fără greșală și cu demnitate, pentrucă: »Buzele preotului vor păzi știința, și legea o vor întreba din gura lui«, zice Domnul. (Mal. 2. 7). Trebuie să fie omul rugăciunii neobosite, căci dacă porunca lui Hristos »neincetat vă rugați« le sună tuturor creștinilor, ea obligă pe preoți în mod deosebit, pentrucă astfel să suplinească ceea ce credincioșii nu fac sau nu pot face, fie din răutate, fie din nepăsare ori din neștiință, ca astfel să nu fie lipsiți de cele ce au nevoie pentru binele lor sufleteș și trupesc. Trebuie apoi să fie omul jertfei: să fie el însuși ca o jertfă jintuită pe altarul Bisericii sale în fața jertfei celei mari și sfinte, ca prin privegheri, prin posturi și prin alte fapte de pocăință să cerșească milă și iertare și întoarcere pentru cei mulți cari așa fără grijă umblă pe calea pierzării.

Ce ar fi de lume dacă nu ar fi și astfel de preoți adevărați? În vremea lui Avram zece drepti ar fi mântuit Sodoma de peire; și dacă Dumnezeu se milostivește și ne mai rabdă în mijlocul atâtor răutăți și păcate aceasta se datorește în mare parte chiar preoților buni.

Căci spre marea mângâiere a noastră a tuturor, pot să afirm, cu toată tăria și siguranța că au fost și mai sunt astfel de preoți, și încă nu puțini. Pe cei mai mulți îi cunoaște numai Dumnezeu, care vede în sufletele omenilor. Pe unii i-au făcut cunoscuți însuși Dumnezeu prin multele semne vădite ale darului care a sălășluit într-unu ei. Viețile acestor sfinți preoți, vechi și noi, sunt lecturi din cele mai mângâitoare și mai înalțătoare pentru toți. Sunt apoi preoți buni, a căroră vrednicie se poate judeca și omenește din rezultatele binecuvântate ale vieții și activității lor.

O astfel de viață pilduitoare de preot adevărat, avem fericirea s'o contemplăm în cei 40 de ani de preoție ai Înalt Preasfințitului nostru Părinte și Episcop.

Născut și crescut într-un mediu evlavios de familie preoțească, simțește și el chemarea spre preoție. Cei patru ani de teologie au dovedit, că aceasta chemare a fost într'adevăr dela Dumnezeu, căci a servit de

model în zel și pietate și celor mai buni. Hirotonit întru preot la vârsta de 23 ani, merge pentru complectarea studiilor în Viena, unde zelul său pentru preamărirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor caută și află teren de muncă în îngrijirea sufletelor numeroșilor soldați români din acel oraș. Întors acasă, zelul pentru suflete îl mână în curând în păstorie. Ca paroh și protopop de Orăștie, apoi în timpul scurt cât a fost vicar al Hațegului, era neobosit în ridicarea nivelului moral și religios al credincioșilor. Pe lângă îngrijirea parohiei sale, află timp să bată și drumurile grele ale parohiilor cari îi erau încredințate și să ducă cuvânt de îmbărbătare și îndrumare tuturor celor încredințați grijei lui: preoților și credincioșilor deopotrivă, stăruintă fără încetare, să-i adune pe toți în jurul altarului unde tronează Hristos cel Eucharistic.

Înalta demnitate de Episcop la care a fost înălțat în anul 1913, este pentru el un nou și puternic motiv să continue cu și mai mult elan și în cadre și mai largi această operă de renaștere generală sufletească. La îndemnul lui stăruitor să nasc rând pe rând societățile și asociațiile de pietate și adorare, misiunile pentru popor și preoți și cu ele falanga adoratorilor sfintei Eucharistii, care devine încurând ceace trebuie să fie: centrul vieții spirituale. Preoți și credincioși deopotrivă alegă bucurăși la sfântul altar, unde află mângăiere și tărie.

Și în toate acestea, el premerge cu pilda vieții sale nepătate, susținută de sigur de liturgiile zilnice, de conversările intime cu Hristos în rugăciuni nesfârșite. Neobosit în vizitarea parohiilor, în îndemnuri și îndrumări înțelepte, darnic până la abnegare, zelos și râvnitor pentru mărirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor, pentru ridicarea demnității cultului intern și extern, neclintit în credință și apărător neînfricat al Bisericii; iată virtuțile cari împodobesc această viață de preot, care în decursul celor 40 de ani ce au trecut nu s'a abătut dela aceasta linie de conduită pe care și-a fixat-o la începutul preoției sale.

Fraților, când stăm cuprinși de admirație, în fața acestui vieți minunate de preot, trebuie mai înainte de toate să-i mulțumim lui Dumnezeu, că ne-a dat să avem un astfel de conducător și Părinte, și să-i cerem stăruitor să dea Bisericii Sale cât mai mulți asemenea preoți buni, cari prin sfințenia vieții, prin zel și abnegare să servească spre mai mare mărirea lui Dumnezeu și spre binele și mântuirea sufletelor.

Iar pentru Părintele nostru Episcop, să ne rugăm, ca Dumnezeu să ni-l țină în pace, întreg, onorat, sănătos, întru zile îndelungate drept îndreptând cuvântul adevărului, ca pentru rugăciunile lui și noi viața pașnică să avem, trăind întru curățenie și dreptate.

Înalt Preasfințite Stăpâne și Părinte, te rugăm să primești omagiul nostru al tuturor fiilor sufletești, cari împreună cu Înalt Preasfinția Ta mulțumim lui Dumnezeu pentru acești 40 de ani de preoție, pe care a îngăduit să-i împlinești, și împreună ne rugăm să-ți dea tărie și dar să duci lupta cea bună până la sfârșit pentru mărirea lui Dumnezeu și binele sufletelor noastre a tuturor, și să-ți răsplătească râvna neobosită cu viață lungă, și cu multe mulțumiri sufletești aici pe pământ și apoi cu cununa cea nevezăzită a măriii.

La sfârșitul liturghiei se cântă Te-Deum drept mulțumită lui Dumnezeu pentru zilele de binecuvântată preoție de care l-a învrednicit.

Credincioșii, lăsându-și sentimentele purtate pe aripile melodiilor suave ale imnului de laudă și mărire, se unesc cu preoții pentru a înălța rugăciuni stăruitoare stăpânului ceresc pentru iubitul lor Păstor.

În saloanele reședinței episcopale are apoi loc o recepție la care ia cuvântul, cel dintâiu, Il. Sa Dr. Gheorghe Miculaș, prepozitul catedralei, în numele Ven. Capitlu și a Clerului eparhial, spunând următoarele:

Excelența Voastră, Înalt Preasfințite Doamne,

În ziua de 21 Septembrie crt. s'au împlinit 40 de ani dela hirotonirea întru preot a Excelenței Voastre. În aceasta zi ați fost înălțat la demnitatea cea mai înaltă, la care poate să fie învrednicit a se ridica omul aici pe pământ. Ați fost înălțat la sublima demnitate de a fi mijlocitor între Dumnezeu și oameni, demnitate mai mare decât cea a Regilor și a Împăraților, căci până când aceștia stăpânesc numai trupurile supușilor și puterea lor se mărginește între hotarele împărăției lor, până atunci preoții sunt autorizați de Dumnezeu ca să stăpânească și să guverneze ceace e mai scump înaintea lui Dumnezeu, să stăpânească sufletele și puterea lor nu e restrânsă între marginile unei țări, ci ea se estinde peste toate granițele și pătrunde până la Tronul lui Dumnezeu și până la porțile infernului și puterii lor se supune chiar și acela, carele este Creatorul omului și al universului întreg, se supune însuși Hristos Dumnezeu atunci, când la cuvintele lui din s. Liturghie: *aceasta este trupul meu, aceasta este sângele meu*, se coboară din înălțimea cerurilor pe altarele noastre și îmbracă haina Sfintei Eucharistii. De acea și S. Ambroziu zice: demnitatea preoțească e cu mult mai sublimă, decât cea a Regilor și a Împăraților, iară Sf. Ioan Gură de Aur zice: *Sacerdotium principatus est, ipso etiam regno venerabilius et maius*. Iară marele Pontifice Roman Inocențiu al III-lea spune: *imperium non praeest sacerdotio, sed subest*.

Înainte cu 40 de ani ați fost înălțat Excelența Voastră la această mare demnitate, care e mai sublimă și decât chiar aceea a Ingerilor, pentru că preoții au puterea dată lor dela Dumnezeu să facă ceea ce nu pot nici ingerii și nici o ființă creată de Dumnezeu; ei au puterea de a preface pâinea și vinul în trupul și sângele lui Hristos și au puterea de a ierta păcatele. Aceste prerogative îi înălță pe preoți deasupra Ingerilor în demnitate. De acea să nu ne mirăm, dacă în Apocalips cetim, că Sf. Ioan Ev. vrând să sărute picioarele unui Inger, acesta a refuzat zicându-i: *vezî, să nu faci, căci slugă sunt eu împreună cu tine*. Ingerul n'a ținut de cuviință, ca acela, care poartă în mâinile sale pe Regele Ingerilor, pe Hristos Dumnezeu, să se prostearnă la picioarele unui Inger ca să le sărute, n'a putut să îngăduie, ca să se închine lui acela, care în demnitatea sa preoțească este mai înălțat decât Ingerii.

Atât de sublimă este demnitatea de preot, la care înălțat ați fost Excelența Voastră înainte cu 40 de ani, încât în Sf. Scriptură aceasta demnitate se compară chiar și cu cea dumnezeiască, căci Profetul David vorbind despre preoți zice: *ego dixi, Dii estis*. Pontificele Roman Inocențiu al III-lea tâlmăcind aceste cuvinte zice: *per Deos Sacerdotes intelligit, qui per excellentiam ordinis et officii dignitatem, Deorum nomine nuncupantur*. De acea și Sf. Grigorie Taumaturgul zice: *Sacerdos Deus est, aliosque Deos efficit*. Da, preotul *Deus est* prin participarea puterii dumnezeiești dată lui în Sf. Hirotonire.

Mulți dintre Sfinți, contemplând sublimitatea preoției, n'au îndrăznit să se preoțească. Așa Sf. Francisc, Sf. Marcu anahoretul, Sf. Hilarion și alții, precum și sute și mii de monahi și calugări., cutremurându-se de marea și nespusa putere cu care Dumnezeu îi învestește pe preoți săi.

Excelența Voastră,

Am finut să vărs o palidă lumină asupra demnității preoțești, acuma, când din prilejul aniversării de 40 de ani ai preoției Exc. Voastre ne-am înfățișat aici, pentruca să prezentăm omagiile noastre și să dăm expresiune sentimentelor noastre de profund devotament și de caldă iubire fiiască, de cari suntem cuprinși în toate măruntaiele sufletului nostru. Am voit, ca fiecare dintre noi, cari ne-am prezentat Exc. Voastre să înțeleagă marea valoare ce o reprezintă în lume un preot și să cumpănească, cât de iubit este de Dumnezeu un preot, care cu sfințenie și cu abnegare de sine își îndeplinește misiunea sa sfântă de a fi mijlocitor între Dumnezeu și oameni, așa, precum Exc. Voastră, ajutat de darul Spiritului Sfânt, ați stat în slujba lui Dumnezeu cu credință neclătinată, cu devotament pilduitor și cu râvnă pururea înflăcărată, în cursul celor de 40 de ani ai preoției.

Căci cine dintre noi nu știe, că Exc. Voastră în cursul acestor 40 de ani, din toate puterile trupești și sufletești ați muncit și fără încetare ați lucrat numai și numai pentru preamărirea lui Dumnezeu, pentru mântuirea sufletelor și pentru binele Bisericii lui Hristos? Și în acest lung drum al apostoliei atât cu cuvântul, cât și cu fapta pildă viie V-ați făcut altora în evlavie, în frica Domnului, în milostenie, în dragostea evanghelică și în toate virtuțile, cari trebuie să împodobească pe aceia, cari și-au închinat viața slujbei lui Dumnezeu. Ați lucrat și muncit în via Domnului cu zel înflăcărat, pururea ascultând admonițiunea Sfântului Ap. Pavel: *Așa să ne socotească pe noi omul, ca pe niște slujii ai lui Cristos și ispravnici ai Tainelor lui Dumnezeu, și totdeauna împlinind porunca lui Cristos: așa să lumineze lumineze lumina voastră taintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri*.

Suntem fericiți, că din cei 40 de ani de preoție și rodnică apostolie, Exc. Voastră aproape jumătate o ați desfășurat-o în dieceza noastră, în mijlocul nostru, în care vreme ați înfrumusețat și în strălucire nouă ați îmbrăcat ritul sacru al slujbelor dumnezeiești și mare ctitor V-ați făcut al multelor biserici, aducând jertfe mari pentru întărirea credinței în suflete și pentru propovăduirea împărăției lui Dumnezeu aici pe pă-

mânt, făcând atâta dărnicie, decât care nu se pomenește în trecutul atât de înălțător al diecezei noastre scumpe. Și chiar acuma când prezentăm Excelenței Voastre omagiile noastre de profund devotament, suntem copleșiți de sentimentele de admirație și de adâncă recunoștință văzând cu ochii noștri înălțându-se din temelii zidurile neclătinate ale fortificațiilor credinței noastre și ale culturii noastre naționale.

Palatul parohial de lângă Catedrală, biserica din Velența și alte biserici în construcție, omagiază și ele astăzi pe marele lor înfăptuitor. Dar mai cu seamă se îndreaptă privirile noastre spre Beiuș, cetatea și focarul secular al culturii noastre bisericesti și naționale, clenodiul cel mai scump și tezaurul spiritual al diecezei noastre, se îndreaptă privirile noastre spre vechile noastre, instituții bisericesti din Beiuș, cari maiestos și cu măreție se ridică acuma din temelii noi și puternice, pentruca și mai trainică și puternică lumină să verse în sufletele odraslelor scumpe ale Bisericii noastre sfinte. Pe lângă binecuvântatele ziduri ridicate de Episcopii neuitați *Samuil Vulcan și Mihail Pavel*, două fortărețe se ridică din nou, ca pururea să vestească dărnicia și sufletul cel mare și plin de dragoste către Biserică și Neam al aceluia, carele este marele preot și Episcop al Orăzii *Dr. Valeriu Traian Frențiu*, cel mai mare binefăcător al diecezei noastre, regeneratorul și al doilea Fondator al tuturor instituțiilor bisericesti și culturale.

De acea Capitulul catedral, preoțimea și credincioșii din întreg cuprinsul diecezei, îndemnați ne simțim, ca în aceste clipe solemne și în toate zilele să ne înălțăm glasul nostru de rugăciune către bunul și milostivul Dumnezeu, cu evlavioasă cucernicie cerând, ca să răsplătească cu binecuvântarea sa și cu darul său cel ceresc toate binefacerile multe și mari, de cari pătași ne-ați făcut pe noi nevrednicii fii ai Excelenței Voastre și aceasta dieceză, pe carea cu atâta înțelepțenie și dragoste o păstoriți. Implorăm dela bunul Dumnezeu din toată întinderea sufletului nostru, ca să Vă dăruiască sănătate deplină, ani îndelungași, ca în deplină posesiune a forțelor trupești și sufletești să puteți ajunge prăznuirea jubileului semisecular al preoției, în care slujbă de 40 de ani cu atâta vrednicie și sfințenie ați reprezentat pe Dumnezeu aici pe pământ.

Excelența Voastră, din toată inimă Vă zicem cu toții: la mulți ani să trăiți.*

D-l primar *Dr. Augustin Chirilă* aduce omagiul locuitorilor municipiului, iar M. On. *Dr. Nicolae Flueraș* pe acela al instituțiilor diecezane de educație.

În numele credincioșilor vorbește d-l *Dr. Victor Oherman*, cu adânc înțeles creștinesc. Frumoasa cuvântare o redăm în cele ce urmează:

»Timpul și spațiul sunt cei doi factori esențiali constitutivi și determinanți ai vieții și existenței; lumea cu ființele și lucrurile ei există în spațiu și trăește cu vremea. Armonia divină a universului consistă în echilibrul de raporturi dintre timp și spațiu. Cercetând și examinând faptele sub »specie aeternitatis« această însușire și calitate fundamentală a Bisericii noastre, aflăm din Cartea Facerii, că dintru început când totul zăcea inform și nedeslușit, în întrezărirea abia luminată a unei penumbre șterse, pu-

terea dumnezească prin stăpânirea celor șapte zile separat-a lumina de întunec și despărțit-a apa de uscat; ca omul să aibă puțință de orientare și posibilitate de a clădi pe bază solidă. Mersul soarelui și mișcarea lunii destinate au fost să ne măsurăm zilele și anii. Timpul, expresiunea puterii creatoare și supremul bun uman, a orânduit spațiul și lumina măsoară vremea. Spațiul volum și greutate existase atâta vreme mai mult ca realitate orizontală a soartei tereste, reprezentând întinderea infinită. Astăzi omul în truda sa spre desăvârșire își lărgeste tot mai mult orizontul, continuând prin noi recorduri a scurta mereu în timp distanțele, ba chiar avânturile în verticală spre cucerirea văzduhului la nebănuite progrese.

Semne tot mai promițătoare și mai convingătoare ne fac să credem și să sperăm în posibilitatea unui paralelism spiritual care să înalțe viața sufletească a omului de mâine, a tehnicii deasupra cadrului preocupărilor tereste în spre slava cerului dumnezeesc. Timpul din toate vremurile a fost scară pe care faptele se înalță spre vecinicie, sau coborînd sub nivel, se pierd în neant.

Dar consecințele acestor raporturi de interpenință între timp și spațiu schițate în linii mari, vag conturate stăpânesc și îndrumă nu numai mersul mondial al universului, ci încadrează și viața noastră individuală.

Acum patru decenii plecat-a la drum cu merindea harului dumnezeesc, o conștiință preoțească și românească. În urcușul greu din coasta săracă a micului sat românesc a învățat să cunoască întreg amarul din calea Românilui.

Acolo i s'a sădit în suflet gândul să cerceteze și să afle, poate ca să se consoleze, în fața necazului semenilor săi, drumul destinat omului în cărarea Domnului și dintru început cucernic și tăcut s'a convins că pentru acest neam românesc, ca să-și găsească destinului în senz dumnezeesc, ce mult este de făcut. Din clipa acea a încetat să devină omul vorbeii, a verbului înaripat, căci și-a închinat viața, faptei găsindu-și toată bucuria în măreția realizărilor. Scriptura i-a devenit program: era la începutul carierei neamul său în multe privințe, în comparație cu alții în stadiul rudimentar a desțelenirii primitive de conștiință și a pornit la început de drum cu primele pagini ale Scripturii: Cartea Facerii; când timpul divin birue spațiul uman.

Prin biserici și școli, a desfăcut lumina de întuneric, ca dreapta judecată a înțelepciunii traversând prin curățenia sufletului să dea raze de îndreptare Românilui în drumul său spre calea Domnului, știind că pe acest drum în ziua a doua a facerii românești separa-se-va apa de uscat, dând vieții românești suportul de granit spălat în albul curat de valurile de idealism ale credinței pe care se va ridica neamului în ziua mântuirii templul vecinic al viitorului de aur. Patruzeci sunt anii, îi numărăm cu decenii, dar bisericile și școlile focare de credințe și centre de lumină, sunt cu sutele. Este calea mândră și glorioasă a tradiției noastre bisericesti. Credincioșii acestei eparhii, de Dumnezeu binecuvântată, nu pentru a rosti imn de laudă ne-am adunat în aceasta clipă, ci ca să ne exprimăm întreaga noastră recunoștință prin dovada înțelegerii depline față de sensul superior al unei vieții, închinată în întregime muncii stăruito-

are și desinteresate, pe și la, altarul Domnului, pentru și întru, binele Neamului, căci vorbele sunt prea puțin și glasul prea slab în fața monumentalelor realizări care vor înfrunța prin rezistența materiei veacurile, iar prin puterea sufletelor, căror lăcaș de îndrumare și adăpost de întărire le sunt, vor lumina milenii. Spațiul închinat Domnului biruie timpul omului.

Intru mulți ani Stăpâne!«.

D-na Valeria Dr. Bleda aduce salutul U. M. F. R. U. eparhiale:

»Strălucirea celor 40 de ani de preoție, și a celor 25 de ani de episcopat ne-a îndemnat pe noi femeile rom. unite să ne prezentăm adânc emoționate în fața I. P. S. Voastre, pentru a exprima admirația noastră făcliei aprinse, și purtată cu atâta demnitate și măreție în decursul acestor ani.

Acești ani plini de cea mai rodnică muncă, și de cele mai înălțătoare pilde, ne-au dat imboldul să ne înrolăm sub steagul care duce la biruință biserica și neamul nostru.

În numele tuturor Reuniunilor Mariane din diecaza de Oradea, aducem prinosul nostru de recunoștință Aceluia care ne-a îndrumat, ne-a animat la înfăptuirea atâtor realizări de ordin sufletesc și caritativ.

Noi femeile române unite facem azi promisiune solemnă de a fi demne fiice ale Preacuratei Feciore Maria, căutând să imităm strălucitele Ei virtuți, să căutăm în fapte bune, pe teren social și caritativ, să ne împlinim datorințele noastre de bune creștine și de bune mame. Acesta este mănunchiul de flori neperitoare, pe care-l oferim azi I. P. S. Voastre, adăugând ruga noastră fierbinte către Bunul Dumnezeu, să vă dea deplină sănătate, și succes la realizarea tuturor mărețelor înfăptuiri.

Să trăiți la mulți ani!«

*

La urmă elevul Ioan Hossu, cl. VIII., lic., omagiază pe înaltul Ierarh în numele elevilor din Seminar.

*

După masă la orele 17, în sala festivă a Școlii Normale Române Unite, corul catedralei sub conducerea măiastră a Rev-mului Francisc Hubic, canonic on. și profesor de teologie, a dat cu acest prilej, un foarte reușit concert în onoarea Ex. Sale. S'a executat »Nunta Domnească«, compoziție ocazională a maestrului Hubic, care a plăcut mult, precum și grandioasa compoziție »Cu Trupul lui Cristos« în 3 părți, creația păr. Hubic. D-l profesor Iosif Rotu a executat impecabil »Invărtita din Bihor«, compoziție originală a d-sale pe motive populare bihorene. Sala arhiplină a răsplătit cu bogate și repetate aplauze excelenta audiență muzicală.

Drumuri de apostolie

Vrând să împlinescă promisiunea făcută în anul trecut, de a consacra bisericile rămase neconsacrate, I. P. S. Sa, cu toată povara anilor, a părăsit, în câteva Dumineci comoditatea reședinței episcopale pentru a coborî din nou în mijlocul fiilor săi sufletești, a-i cerceta la ei acasă și a le încununa ostenelele și jertfele prin târnosirea frumoaselor lăcașuri de închinare ce s'au ridicat din nou ori s'au reînnoit dealungul și dealaltul eparhiei. Dragostea cu care a fost așteptat Înaltul Păstor, au dovedit-o cu prisosință frumoasele și însuflețite primiri ce-i s'au făcut de toată suflarea care-l aștepta la porțile triumfale din fața bisericilor, ca pe unul ce vine în numele Domnului, să le arunce în suflete sămânța adevărului, să-i întărească în credință și să ducă la biruință steagul lui Cristos în lupta cu dușmanii tot mai mulți și mai înversunați ai bisericii. Mănat de aceste gânduri I. P. S. Sa Episcopul Valeriu Traian Frențiu cercetează următoarele parohii:

Popești. Duminecă, în 11 Sept. a. c., Excelența Sa, a consacrat biserica din Popești, pe vremuri centru protopopesc. Fiind pentru prima oră, nu de zeci, ci de sute de ani, că văd credincioșii acestei parohii Episcop slugind în biserica lor, au luat parte cu mic, cu mare; și dacă, prin așezarea sa, comuna nu are decât o vecină de credința ei, n'au pregetat alții, din depărtare de zeci de km. să ostenească să vină la acel praznic. Măreția priveliștii n'a fost decât o mireasmă plăcută, turnată din abundență în scaldătoarea aceasta sufletească.

Excelenței Sale, mulțumită pentru oboseală i-au adus numeroasele spovedanii și cuminecări.

Alături de I. P. S. Sa, au servit la Altar Rev.-mul Vasile Barbul, secretar episcopesc, M. On. Antoniu Băliban, protopop. M. On. Coriolan Man, M. On. Demetriu Hălmăgean, On. Vasile Pitic și On. Vasile Gavrișiu parohul local. Au diaconizat P. Dr. Gavril Stan, și P. Dr. Coriolan Tămăian. La această măreață manifestație de credință au luat parte toți intelectualii gr. cat. din loc și jur.

Șilindru. În ziua de 18 Sept. Ex. Sa însoțit de M. On. Vasile Barbul, directorul cancelariei și de d-l Dr. Gavril Stan și Dr. Coriolan Tămăian profesori de teologie, d-l Vasile Văleanu și Rev. Vasile Chiș, a descins în frun-

tașa comuna Șilindru dela granița de Vest, unde stăpânirea apusă a lăsat urme adânci, pentru a consacra biserica reînnoită și mărită din contribuțiile credincioșilor și prin ostenelele harnicului preot local On. Alex. Nistor. La slujba solemnă arhierescă au mai luat parte în afară de cei înșirați M. On. Traian Mihalca protopopul Jerului, M. On. Augustin Sabo din din Chiniz și On. Ioan Filip, din Șimian, După încunjurarea bisericii și cetirea S. Evanghelii I. P. S. Sa, în graiu simplu, tâlcuiește însemnătatea Crucii, îndemnând credincioșii la alipire de Biserică și Neamul de care stăpâni de ieri au vrut să-i despartă. La cuminecare un număr împozant de credincioși s'au apropiat de S. Masă. E demn de remarcat numărul mare de participanți, cam 2000, de prin puternicele noastre comune unite din jur printre cari cei din Vașad s'au distins prin fanfara care a acompaniat cântările la procesiunea în jurul bisericii.

Ban, Bănișor și Preuteasa. Trei zile încheiate de mare praznic pentru cei ce și-au văzut încoronate oboșelele și jertfele lor.

Cele dintâiu două din protopopiatul Zălaului și a treia din cel al Șimlcuului. Întâia, din trei, a târnosit-o I. P. S. S. Dr. Valeriu Traian Frențiu în ziua 2 Oct., Duminecă, pe cea din, Ban, filie la Bănișor cu asistența de concelebrare a Rvm. Vasile Barbu, M. On. Aurel Ghilea Alexandru Cadar, Vasile Moody; făcând slujba diaconiei Păr. G. Stan și Gh. Zaha. Biserica e nouă, zidită din marinimoșia și jertfa credincioșilor săraci, dar după cum a spus Păr. Dionisie Vicaș, parohul, în cuvântarea de primire: „Infrățiți cu vorba Domnului, toate se pot celui credincios. ne-am ridicat peste slăbiciunile omenești la culmea unde lipsa devine prisos, și din aceasta am clădit altar lui Dumnezeu, loc de cerere, loc de mulțumită, loc de salvă lui Dumnezeu, nouă și fiilor noștri“. S'au și apropiat credincioșii cu sutele din loc și jur, primind tainele altarului. În ziua următoare, I. P. S., primit pe tot locul de autăritățile administrative, și însoțit mereu cu multă curtoazie de inimosul primpretor din Crasna, Dl. Vasiliu, a trecut la matre, Bănișor, beneficiul aceluiaș Păr. Vicaș, care s'a nimerit, nu fără de rost, după cum a relevat Ex. Sa, să-și serbeze patronul, Sf. Dionisie, tocmai în aceeași zi. Deși zi de lucru, credincioșii cari și-au împodobit și renovat biserica lor grandioasă, au asistat la

slujbe cu toții și cu toată evlavia cuvenită unui eveniment similar.

În 4 Octombrie I. P. S. a trecut la comuna Preuteasa, filială a parohiei Valcăul de Sus. Biserica nouă s'a clădit pe un vârf de deal cu multă jertfă și oboseală, ca să fie, după cum a spus On. Victor Pop, parohul din Valcăul de Sus, locaș de închinăciune și far de lumină, pe cum în alte vremuri pentru poporul românesc singurul izvor de cultură și civilizație a fost Biserica cu școlălele ei. Aici remarcăm în asistență pe Revm. Petru Cupcea, Canonic On. și protopop al Șimleului, On. Ștefan Sabo, din Drighiu, Vasile Pop din Valcăul de jos și Iancu Pop din Marin, iar răspunsurile, pe lângă cele date, ca într'alt loc, de popor la întonarea Păr. prof. M. Sălăjan, în Preuteasa le-a dat un cor de fete sub conducerea inimosului director-învățător Buzatu.

Sudurău. Consacrarea a avut loc în 9 Oct. În preșară I. P. S. S Dr. Valeriu Traian Frențiu a fost întâmpinat la marginea județului Sălaj de către Primpreșarul Gh. Pop din Tășnad, și un săbor de preoți, M. on. Anca din Ghenetea și Vasile Hoblea din Pătal, cu școlarii, iar în Sudurău de d-l Notar Stănilă cu tot poporul satului și cu străjerii încolonați înaintea bisericii, pe cari Ex. Sa îi învrednicește de câte o iconiță. În ziua următoare, duminică, târnosește biserica cu asistența M. on: Alex. Mihujiu, protopop în Tășnad, Ioan Trușașiu din Acâs, Aurel Păscuțiu din Sanislău și Virgil Trușașiu paroh local; pe când Rev-mul V. Barbu cu Păr. Gh. Roșianu din Hotoan au făcut slujba diaconiei, iar răspunsurile le-a dat corul sub conducerea învățătorului director din Săuca și poporul credincios din loc la întonația Păr. prof. Mihai Sălăjan.

Indrumări pentru Ziua Misionară

1. Să se țină numai decât *ședința comitetului misionar* în parohie, pentru a discuta acțiunea în vederea Zilei Misionare. La această ședință se vor invita președinții și prezidențele celorlalte asociații parohiale (Agru, reuniunea femeilor, congregațiile diferite), cari își dau concursul; nu mai puțin membrii corpului didactic, în vederea acțiunii la tineretul școlar.

2. Duminică 9 Oct. se va publica în biserică cumcă în 23 e *Ziua Misionară*, pentru care poporul are să se pregătească bine, spre a-și aduce darurile și pentru a primi marile binefaceri spirituale împreunate cu această zi.

3. Duminică 16 Oct. se va publica din nou că în 23 e *Ziua Misionară*, deci săptămâna ce urmează e *săptămână misionară*. În această săptămână preotul și membrii comitetului vor face directă propagandă, mergând din casă'n casă, adunând daruri în naturalii și îndemnând lumea să contribuie la colecta de Duminică și să se înscrie ca membri. Pentru aceeaș Duminică se va pregăti spovedirea tineretului și a credincioșilor, dat fiind că prin aceasta se poate obține indulgență plenară aplicabilă și celor morți.

4. Duminică 23 Oct., *sărbătoare misionară*, are o parte spirituală, și alta economică. Prima o constituie sf. Liturghie, cu împărțiri în masse, cu predica misionară a preotului și cu partea liturgică proprie: troparul dela Duminica Rusaliilor, Apostolul 1 Tim. 1. 14 urm (Dumi 31 d. Rus.) Ev. Mat. 9, 36 (săpt. 3-a d. R.). A doua e colecta ce se face atât în biserică, cât și afară de biserică prin diferite chete.

5. *Colecta* nu se încheie în Duminica Misionară, ci se continuă în mod potrivit, până s'a dat tuturor posibilitatea să contribuie la ea.

6. Ca *mijloace de propagandă* servesc: conferințe, broșuri, proiecțiuni, rugăciuni. Conferințe — chiar și serii — se pot aranja în toate parohiile, la fel și rugăciunile, afișe în număr mai mare se pot comanda dela centru ori se pot tipări de către parohiile mai mari. Tot așa se pot avea dela centru iconițe potrivite.

7. Nu mai puțin, în Duminica misionară se va căuta a se avea cât mai multe *inscrieri de membrii*.

8. Materialele colectate se vor valorifica prin Comitetul misionar al parohiei, afară de mărcile poștale. *Rezultatul colectei*, cu raportul cuvenit, se trimite comitetului diecezan al Operei, care la rândul său îl trimite la comitetul național, *fără întârziere!!* . . .

9. Deosebit atragem atențiunea asupra *colectei în favoarea Operei Sf. Apostol Petru* pentru clerul indigen. Această colectă se face atât între credincioșii adulți, cât mai ales între tineretul școlar.

*

În speranța, că Ziua misionară a acestui an ne va aduce noi bucurii, pelângă cele din anul trecut, anticipăm mulțumirile noastre tuturor ostentitorilor cauzei și cerem darul lui Dumnezeu asupra tuturor binefăcătorilor ei!

Consiliul Național român
al O. P. P. C.

CRONICI

— **O pioasa ceremonie.** Joi în 13 Octomvrie a. c. a avut loc așezarea în cavoul familiar din cimitirul Rulikovszky a osâmintelor repaosărilor Ioachim Frențiu († 1895) și Rozalia Demeter († 1881), părinții I. P. S. Sale episcopului nostru diecezan. Osâmințele au fost aduse dela Reșița și Zăbrani. La pioasa ceremonie au fost de față, în afară de membri familiei, clerul și câțiva prieteni ai familiei.

— **O interesante apreciere.** Intr'un număr recent al periodicului *Moslem World*, cetim o interesantă apreciere despre însemnătatea creștinismului în ceasul de față. Autorul e un profesor musulman. »Pot spune — scrie dânsul — cu siguranță că creștinismul e mai tare ca oricând în cursul istoriei sale. Nu mă mir când văd numărul mare de păgâni convinși că numai morala creștină aruncă oareșcare lumină în chaosul actual. Noi mahomedanii, avem cea mai fermă convingere că: dezordinea prezentă se întoarce în favoare creștinismului, astăzi când concepțiile lumii au un viu caracter de spirit păgân.

— **Napoleon I și Papalitatea.** După pacea dela Amiens (1801) se pune tot mai stăruitor, pentru Franța, chestia păcii religioase. Revoluția Franceză, se știe, a desființat creștinismul, introducând cultul rațiunii, deismul, un nou calendar etc. ca sovietele de astăzi în Rusia. Bunul simț francez nu se putea împăca cu aceste măsuri imposibile. În fruntea nemulțumirilor cu starea de lucruri creată de Revoluție e primul consul Napoleon I. Când vrăjmașii papalității spun că Franța trebuie să se facă protestantă, fiindcă nu se poate admite ca o putere străină — Papalitatea — să se amestece în treburile acestei țări, Napoleon răspunde, precum cetim în *Kirchenzeitung des Erzbistums Köln* (8. 5. 38): »Instituția care păstrează unitatea credinței, Papa, străjerul unității catolice, este admirabil. I se reproșează acestui suveran că este străin; el e străin de bună seamă, dar trebuie să mulțumim lui Dumnezeu pentru aceasta. Cum ne-am și putea închipui, în unul și același Stat, o asemenea putere, pe lângă puterea de Stat? Unită cu cea de Stat, această putere ar degenera în despotism de Sultan; despărțită de ea, poate chiar vrăjmașă, ea ar da naștere unei rivalități urâte, insuportabile. Papa are reședința afară de Paris. Și aceasta e bine. El nu se află nici în Madrid, nici în Viena, de aceea putem asculta de cuvântul lui. Cei din Viena și din Madrid pot spune același lucru. Oare dacă Papa ar rezida la Paris, l-ar mai asculta credincioșii din Viena și din Spania? Trebuie să fim, deci, foarte mulțumiți de faptul că Papa își are reședința în afară, nu la rivalii noștri, ci în vechea Romă. Așa e de veacuri și e bine

că e așa! . . . Pacea cu Europa e încheiată. S'o ținem până când putem. Dar pacea religioasă e încă și trebuincioasă. Când o avem, Franța e una și noi nu avem să ne temem de nimic«.

Dacă la încheierea concordatului Napoleon I încă mai respectă aceste principii sănătoase, prin regulamentul ce publică unilateral ceva mai târziu, el le violează. Abia în exilul dela S. Elena își dă seama că a greșit. De aceea se pocăește și cere o mișcătoare iertare ultragiaturalui locuitor al lui Cristos pe pământ.

— **Unio Cleri pro Missionibus** s'a întemeiat în Italia (1916) de niște preoți însuflețiți pentru cauza misiunilor. Astăzi ea are 167.482 de membri preoți, de mir și călugări, din 752 de eparhii aparținând la 35 de State. Față de anul precedent (1936), această »Unio« prezintă un spor de 13.000 de membri. Din cele 35 de State, se remarcă Italia cu 43.680 de membri preoți; Franța cu 33.982; Germania cu 21.135; Spania cu 14.115. Uniunile naționale federate în această »Unio« editează 30 de reviste în cele mai importante limbi ale globului. Cu număratoarele lor informații și lămuriri, ele orientează clerul asupra problemelor de căpetenie ale apostolului misionar, precum și asupra modalităților de colaborare cu mireni credincioși. 167.482 de preoți alcătuiesc tot atâtea cercuri de recutare pentru marea Armată a lui Cristos. Acești membri organizează multe expoziții de Misiuni cu scopul de a răspândi în mulțime ideea misionară. Numărul cărților și publicațiilor misionare este enorm, Numai în Italia s'au tipărit 67 de lucrări cu acest scop. Uniunea face foarte mult pentru familiarizarea studenților teologi cu ideea de Misiune.

Fiindcă desbinarea creștinilor (catolici, protestanți și ortodocși) e un enorm scandal pentru necreștini, care paralizează forțele misionarilor activi între păgâni, Uniunea caută, între altele, să înfăptuească mult dorita unitate creștină: o turmă și un păstor.

În timpul din urmă au intrat în Uniunea și țările neolatine din America de Sud.

Precum suntem informați, Excelența Sa P. S. Ioan Bălan, episcopul Lugojului, e însărcinat cu organizarea acestei Uniuni a clerului provinciei noastre bisericești întregi. Nu ne îndoim că ea se va face curând, bine și pretutindenea.

A apărut

CALENDARUL

MICULUI MISIONAR

Se poate comanda în Oradea, Parcul Ștefan cel Mare 8

Prețul 5 Lei plus 1 Leu porto.

BIBLIOGRAFIE

Anuarul Liceului de băieți român unit Sf. Vasile cel Mare din Blaj pe anul școlar 1936/1937. Format 8°, 108 pagini.

Păr. I. Popu-Câmpeanu, noul director al vechiului liceu Sf. Vasile cel Mare din Blaj, continuă strălucita tradiție a Anuarelor acestui liceu, inaugurată îndată după revoluția din 1848-49 și menținută regulat, aproape an de an, până în zilele noastre. Acest anuar aduce în frunte frumosul desen în peniță făcut pentru Sf. Vasile cel Mare de nemuritorul pictor Octavian Smigelschi. Sunt remarcabile apoi articolele: »Patronul liceului Sf. Vasile cel Mare«, temeinice repriviri istorice de Ștefan Manciușea, noul subdirector al liceului; Protectorul școlii (I. P. S. Sa mitrop. Alexandru) Dr. Ambrozie Chețianu; I. P.-Câmpeanu; Al. Ciura și A. Papiu de Gr. Pădureanu; Flaviu C. Domșa de I. Bărbat; Pavel Dan de Gh. I. Biriș și I. Băgăian de Victor Crețu. Deosebit de interesante și evocative pentru spiritul patriotic ce anima școlile Blajului de altă dată sunt amintirile prof. pens. Al. Viciu: »Ziua de 3/15 Mai 1848 este ziua cea mare, în care Românul își scutură jugul«. Ar fi păcat ca aceste amintiri așa de prețioase, cum dela Alexandru Odobescu nu s'au mai scris în românește, să nu se continue. Mai ales că acest autor e o comoară de amintiri și e departe de a fi spus tot ce știe din trecutul așa de măreț al Blajului.

M. Theodorian-Carada: In voia soartei. București, B dul Maria 76, 1938. Format 16°, 248 pagini.

Distinsul nostru colaborator, d-l M. Th. C. a prezentat acest roman, sub titlul de »Destin« la un concurs organizat de ziarul »Adevărul« pentru premiu. Deși n'a obținut premiu, totuși romanul a fost reținut pentru editare. Autorul l-a retras însă și acum îl publică singur, în editură proprie, ca și romanele anterioare: Stingher, Furculeasca, Norocul lui Iani etc. În deosebire de acestea, prezentul roman se inspiră din viața socială a Ardealului. Eroul povestirii e chiar un fruntaș ungar. Sbuciumul vieții sale și al întregului roman îl rezumă epitaful acestui erou, pe care îl reproducem pentru duiosia și frumusețea lui: »Spre veșnica pomenire a lui Lajos Fodor de Alsó Várad, fost deputat în parlamentul ungueresc, președinte al consiliului județean Cluj în România; cu vorba, cu scrisul, cu sabia s'a luptat; a murit în vârstă de șasezeci de ani; cel din urmă din neamul lui; anul mântuirii 1928«. Iubitorii, și mai ales iubitoarele de frumoase lecfuri creștinești și românești, vor ceti acest roman cu interes și plăcere.

R. Netzhammer: Die cristlichen Märtyrer am Ister. Sonderabdruck aus der Jubiläumsfestschrift »Grigore Antipa«, București (Imprimeria Națională), 1938. Format 8°, 14 pagini.

Numismatice Evinningerungen an Rumänien. Separatabdruck aus der »St. Meinrads Roben«, 1938. Format 8°, 13 pagini.

Celebrul arheolog și călător, fost arhiepiscop de București, deși retras în singurătatea mănăstirii benedictine Inselwerd din Eschenz Thurgau (Elveția), totuși nu uită »frumoasa și ospitaliera« noastră țară, nici prietenii de aici. Dovadă e întâia broșură, amintită în fruntea acestor rânduri, despre mucenicii creștini dela Istru (Dunăre). Această broșură e un extras din volumul omagial închinat d-lui Grigorie Antipa și tratează despre Sf. Dasius și ceilalți martiri din Durostorum (Siliștriu de astăzi). Ceva mai înainte, savantul autor se ocupase de alți doi mucenici dobrogeni: Epictet și Astion din cetatea Halmyris, așezată între lacul Razelm și brațul Dunării numit Sf. Gheorghe.

A doua broșură e o duiosă evocare a atâtor epoci vechi din istoria noastră națională, cu deosebire din epoca împăraților romani, începând cu Traian și sfârșind cu Pharsaios, regele sarmato-scythic. Autorul nu uită nici de cei ce i-au donat mare parte din cele aproape două mii de monede vechi ce posedă: Magrin, Hillerin etc. Sunt pagini de un dublu interes: arheologic și cultural. Nu mai încapă îndoială că ele trebuie cunoscute de toți cei ce se interesează de trecutul nostru. (ig)

Arhim Teodosie Bonteanu: O turmă și un păstor. Problema împăcării bisericilor din răsărit și apus. Editura autorului, Tip. »Vieța Creștină« — Cluj 500 pag. Se poate comanda dela autor; Mănăstirea Bixad, jud. Satu Mare. Prețul: 120 Lei plus 15 Lei porto.

M. Theodorian-Carada: Făuritorul Unirii dela 24 Ianuarie 1859. Editura »Ramuri« — Craiova 1938 pag. 8. Prețul ?

Prof. Petre Dejeu: In Municipiul Oradea. Vizita regală și programul edilitar, 13 IV 1938. Tipografia Franklin, Oradea, pag. 30 Prețul ?

Către Preacucernicii Parohi: Anexăm la numărul de față „Programa analitică pentru învățământul religios în școlile primare“ anunțat prin Ord. circular Nr. 3145/1938 al Preav. Ordinariat episcopesc din „Vestitorul“ dela 15 August — 15 Septembrie, dar care din nebăgare de seamă nu s'a trimis.